

Hartman Rabbinic Holiday Webinar
August 29, 2017

On the Threshold of a New Year **Tamar Elad-Appelbaum**

1. ויקרא רבה פרשה יד א

אמר ר' שמואל בר נחמן: בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון, אנדרוגינוס בראו ונסרו ועשה לו שני גבים: גב מכאן וגב מכאן. אמר ר' שמעון בן לקיש: בשעה שנברא אדם הראשון, דו פרצופין נברא ונסרו ונעשה שני גבים: גב לזכר גב לנקבה.

Rabbi Shmuel Bar Nachman: When God created Adam, he created him androgynous and then sawed him into two and made of him two backs, one for each side. Rabbi Simon ben Lakish said: When Adam was first created he was given two faces, which were sawed into two backs, one for male and one female.

2. אבות דרבי נתן נוסח א פרק א

כשבראו הקב"ה לאדם הראשון צר אותו פנים ואחור, שנאמר: "אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפך". וירדו מלאכי השרת לשחתו ונטלו הקב"ה ונתנו תחת כנפיו שנאמר: "ותשת עלי כפך".

When God created Adam he formed him with both front and back, as it is written (psalms 139:5): "Thou hast hemmed me in behind and before, and laid Thy hand upon me". And the angels of God descended to destroy him and God picked him and sheltered him under His wings, as it is written: "and laid Thy hand upon me".

3. משנה גיטין פרק ד משנה ה

מי שחציו עבד וחציו בן חורין, עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד; דברי בית הלל. אמרו להם בית שמאי: תיקנתם את רבו, ואת עצמו לא תיקנתם! לישא שפחה אי אפשר – שכבר חציו בן חורין, בת חורין אי אפשר – שכבר חציו עבד. ייבטל? והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורבייה, שנאמר: "לא תהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מה) אלא, מפני תיקון העולם: כופין את רבו ועושה אותו בן חורין, וכותב שטר על חצי דמיו. וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.

Whoever is half a slave and half a free man should work one day for his master and one day for himself, according to Beth Hillel. Beth Shammai said to them: You have set matters in order with regards to his master, but you have not set matters in order with regards to himself. He is not able to marry a slave-woman, nor is he able [to marry] a woman who is free. Is he to refrain [from marrying]? [How can he] for is it not the case that the world was created in order for people to be fruitful and multiply? For it is said, □He did not create it to be a waste; but formed it for inhabitation□ (Isaiah 45:18). But for the rightful ordering of the world his master is compelled to make him free, and he writes out a bond for half his value. Then Beth Hillel changed their mind and taught according to the opinion of Beth Shammai.

4. יושר דברי אמת קונטרס ראשון סימן כח

"זה לעומת זה עשה אלהים טוב לעומת רע" כו' (קהלת ז יד). וכל המדות שיש בטוב יש ברע
ואותיות השמות של קדושה ושל קליפה שוים רק הצירוף היא להיפוך, למשל בקדושה יש כתר ובקליפה
כרת אותיות שוים, בקדושה קשר ובקליפה שקר.... בקדושה איש תם ובקליפה מת, בקדושה ענג
ובקליפה נגע והרבה כדומה. ומדת הקליפה להפך כל דבר אמת ולעשות מטוב רע ומרע טוב כמש"ה
(ישעיהו ה כ) הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע וגו'.

"God hath made the one as well as the other" (Ecclesiastes 7:14). And all those characteristics
that are in the good there are too in the evil.... And the letters of names of the sacred and of
the shell are equal only their combination is reversed, for example: in the sacred there is כתר
and in the shell there is כרת same letters, in the sacred there is קשר and in the shell שקר, in
the sacred תם and in the shell מת, in the sacred ענג and in the shell נגע and many more alike.
And the attribute of the shell is to reverse any truth, and to make of the good evil and of the evil
good as it is written: "Woe unto them that call evil good and good evil" (Isaiah 5:20).

5. שפת אמת דברים ראש השנה ימי ר"ה תרנ"ב

בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים. אמר אמו"ז ז"ל כי נקודה הפנימית אות ברית קודש יש לה
חירות מערלה אשר סובבת אותה. ונראה כי הענין הוא כמו שהקב"ה מגלה השגחתו ית' בזה היום שכל
באי העולם עוברין לפניו. כמו כן בנפש האדם מתגלה הארת הנשמה. ואמרו חז"ל הנשמה נדמית
להקב"ה מה הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי חדרים כו' מה הקדוש ברוך הוא זן עולם כולו כן הנשמה זנה
הגוף. ובילקוט גורס הקדוש ברוך הוא דן העולם והנשמה הגוף.

On RH Joseph came out of prison. My father and teacher taught that the inner point Ot Brit
Kodesh is the free of all foreskin surrounding it. And it seems that as God reveals His
providence on that day when all creatures pass before him. In the same manner within the soul
of a person the inner point is revealed. And the sages taught that the soul resembles God as
He sits chamber within chamber, as he provides the whole world, so does the soul provide the
body. And the Midrash teaches God judges the world, and the soul judges the body.

6. הראי"ה אורות הקדש קובץ ג כג

האני הפנימי העצמי, של היחיד ושל הציבור, אינו מתגלה בתוכיותו רק לפי ערך הקדושה והטהרה
שלו.... חטא האדם הראשון, שנתנכר לעצמיותו, שפנה לדעתו של נחש, ואבד את עצמו, לא ידע
להשיב תשובה ברורה על שאלת איך, מפני שלא ידע נפשו, מפני שהאניות האמיתית נאבדה ממנו,
בחטא ההשתחואה לאל זר.... וכה הולך העולם וצולל אבדן האני של כל אחד, של הפרט ושל הכלל.
באים מחנכים מלומדים, מסתכלים בחיצוניות, מסיחים דעה גם הם מן האני.... והאני הולך ומשתכח,
וכיון שאין אני אין הוא, וקל וחומר שאין אתה.... את האני שלנו נבקש, את עצמנו נבקש ונמצא, הסר כל
אלהי נכר, הסר כל זר וממזר, וידעתם כי אני ד' אלהיכם, המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם
לאלהים, אני ד'.

The inner self, that of the individual and that of the public, does not appear in its internality but
only according to the extent of its sanctity and purity.... The sin of Adam was that he became
estranged to his own self, that he turned to the snake and lost himself, not knowing how to
answer clearly to the question "Wher are thou" for he didn't know his soul, for the true inner
self was lost to him in the sin of bowing before the foreign.... And thus continues the world
and the loss of the self of the individual and of the public sinks. Esteemed educators come,
observe the outer shell, they too distract the mond from the inner self.... And the inner self is
lost and forgotten and since there is no I there is no He, let alone You.... We shall seek for our
inner self; we shall seek and find our self, remove all that is foreign and you shall know that I
am God, that brought you out of the land of Egypt to be your God, I am the Lord (Leviticus
22:33).

7. מדרש תהלים מזמור צב

גורש אדם ויצא מגן, וישב לו בהר המוריה, ששערי גן עדן סמוכין להר המוריה.... ר' יהושע בן קרחה אומר מן האילן שנחבאו תחתיו לקחו עלים ותפרו, שנאמר ויתפרו עלה תאנה (בראשית ג ז), ר' אליעזר אומר מן העור שהפשיט הנחש.... שנאמר ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (בראשית ג כא).

Adam was expelled out of the garden and settled upon Mt Moriah, for the gates of the garden of Eden are adjacent to Mt Moriah. Rabbi Yehoshua son of Korha says: from the tree which they hid under they took leaves and sewed as it is written: "and they sewed fig leaves together and made themselves girdles" (Genesis 3:7). Rabbi Eliezer says: Of the skin that the snake shed.... As it written: "And God made for Adam and for his wife garments of skin and clothed them".

8. שפת אמת ויקרא פרשת תזריע

ע"פ המד' אחר וקדם צרתני. כי נשמה חלק אלקי ממעל והיא בחי' קדם שקדמה לעולם. ולכן כ' ויטע כו' גן בעדן מקדם וישם שם כו' האדם כו'. ובאמת באדם הראשון כן ה' שנברא באחרונה אחר לכל המעשים ומיד הניחהו בג"ע מקדם. ואחר החטא כ' ויעש כו' כתנות עור. ואיתא בתורתו של ר"מ כ' אור. דמקודם ה' כתנות אור ממש.

In accordance with the midrash "Thou hast hemmed me in behind and before" (Psalms 139:5). For the Neshama is part of the Divine and she is within the aspect of *Kedem* proceeding the world.... And so it was with Adam that he was created behind all creations, and immediately was put into the garden created before them all. And after the sin it says "And God made for Adam and for his wife garments of skin" and Rabbi Meir reads "garments of light". For at the beginning they were truly garments of light.

9. : שיר השירים ח ח-י

אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידבר בה: אם חומה היא נבנה עליה טירת
בָּרָבָא וְאִם-דָּלַת הִיא נִצֹר עֲלֶיהָ לַיּוֹם אֲרָז: אֲנִי חוֹמָה וְשָׂדֵי כַּמְגִדְלוֹת אֶזְ הֵייתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלֹם

We have a little sister, and she hath no breasts: what shall we do for our sister in the day when she shall be spoken for? If she be a wall, we will build upon her a palace of silver: and if she be a door, we will inclose her with boards of cedar. I am a wall, and my breasts like towers: then was I in his eyes as one that found favor.

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ח

ר' יוחנן פתר קראי בסדום ובישראל, אחות לנו, זו סדום.... ושדים אין לה, שלא הניקה מצות ומעשים טובים, מה נעשה לאחותנו ביום שגזר ב"ד של מעלה שתשרף באש.... אם חומה היא נבנה עליה, אלו ישראל, אמר הקדוש ברוך הוא אם מעמידין ישראל מעשיהן כחומה נבנה עליהם ונצילם.

Rabbi Yochanan explained this phrase as referring to Sodom and Israel: We have a little sister that is Sodom.... and she hath no breasts thyat she hadn't nursed good deeds, what shall we do for our sister on the day when God punished that it should burn in fire.... If she be a wall, we will build upon it that is Israel, God said: If Israel build their good deeds as a wall we shall build amongst them and save them.

10. תַּחֲנוּן, אַרְיָה אֹרִי

בְּעֶרְבַּ מוֹעֵד וּבְטָרָם קָרַב / הִיָּה מוֹנֵה אֶת חֲטָאֵי
עַל חֲטָא שְׁחָטָתִי בִּישׁוּב הַדַּעַת / שְׁלֹא הֵעֲזָתִי לְגַעַת
שְׁלֹא הֶאֱזַנְתִּי לְכֹל הַצְּלִילִים / שְׁלֹא טִפַּחְתִּי אֶת הָעוֹלָלִים
עַל חֲטָא שְׁלֹא טַעַמְתִּי מִכָּל הַיַּיִנוֹת / שְׁלֹא בָּזִיתִי לְקִטְנוֹת
שְׁלֹא פִעַנְחִיתִי אֶת הַסּוּדוֹת / שְׁלֹא גִבַּרְתִּי עַל הַחֲרָדוֹת
עַל חֲטָא שְׁלֹא מָחִיתִי דְמַעַת הַתִּינוּקוֹת / שְׁלֹא הִקְשַׁבְתִּי לְשִׁתִּיקוֹת
שְׁלֹא הִבְחַנְתִּי בֵּין הַתְּאוּוֹת / עַל חֲטָא שְׁלֹא אָהַבְתִּי אֶת כָּל הָאֲהָבוֹת
עַל חֲטָא שְׁלֹא שָׁמַחְתִּי אֶת הַנְּעָנִים / שְׁלֹא קִיַּמְתִּי דְבָרָם שֶׁל הַזְּקֵנִים
עַל חֲטָא שְׁשִׁתְּקִיתִי אֶת הַזְּעָקוֹת / עַל חֲטָא שְׁלֹא בָּזִיתִי אֶת דּוֹבְרֵי הַחֲלָקוֹת
עַל חֲטָא שְׁלֹא פָּרַטְתִּי עַל הַמִּיַּתְרִים / עַל חֲטָא שְׁלֹא נִחַרְדְּתִי לְבָכִי בַּמִּסְתָּרִים
עַל חֲטָא שְׁלֹא זָכַרְתִּי אֶת שְׂאִין לְשִׁכַּח / עַל חֲטָא שְׁלֹא שָׁכַחְתִּי כְּדֵי לְסַלַּח.

In the eve of the day on the threshold of the battle / He would enumerate his sins
For a sin that I have sinned in resolving all questions / for not daring to touch
for not listening to all sounds / for not nurturing all children
for no tasting all wines / for not despising the petty
for not decoding all secrets / for not overcoming my anxieties
for not wiping the tears of a child / for not listening to the silent
for not differentiating between passions / for not loving all loves
for not cheering up those who were in need /
for not following the elderly
For a sin I have sinned for silencing all shouts /
for not scorning the smooth talkers
For a sin I have sinned for not strumming all cords /
for not being terrified of the cry of the hidden
for not remembering all that needs to be remembered
For not forgetting enough to forgive.

11. וִידוּי תוֹדָה / נַעֲמָה שִׁקָּד

אֲהַבְנוּ, בָּרַכְנוּ, בָּחַרְנוּ, גָּדַלְנוּ, דִּיבַרְנוּ, הִשְׁתַּעֲשַׁעְנוּ, הוֹכַחְנוּ, הִגִּינוּ, וַיִּתְּרֵנוּ, זָרַעְנוּ, חִידְשָׁנוּ, חִיבַקְנוּ,
טִיפַלְנוּ, יַעֲצֵנוּ טוֹב, כִּמְהֵנּוּ, לְמַדְנוּ, מְחִינּוּ, נִגַּעְנוּ, סָלַחְנוּ, שָׁמַחְנוּ, עִמַּלְנוּ, פִּתַּחְנוּ, צַחֲקָנוּ, קִיבַלְנוּ, רָצִינוּ,
שָׂאֲלָנוּ, שִׁתְּקָנוּ, שָׁמַעְנוּ, תוֹדָה.

We have Loved, Blessed, Chosen, Grown, Spoken, Enjoyed, Pondered, Given up, Sowed,
Renewed, Hugged, Taken Care, Advised, Longed, Learned, Objected, Touched, Forgiven,
Rejoiced, Labored, Opened, Laughed, Received, Wanted, Asked, Listened. Toda.

12. רַמְב"ם הַלְכוֹת שׁוֹפָר וְסוּכָה וְלוֹלֵב פָּרָק בַּהֲלָכָה ג

וְכֵן מִי שֶׁחֲצִי עַבְד וְחֲצִי בֶן חוֹרִין אֵינוֹ מוֹצִיא בְּאִפִּילוֹ לַעֲצֵמוֹ שֶׁאֵין צַד עַבְדוֹת שֶׁבוּ מוֹצִיא צַד חִירוֹת שֶׁבוּ,
אֲלָא כִּיצַד יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ שִׁישְׁמַע מִבֶּן חוֹרִין שִׁיתְּקַע לוֹ.

A person who is half slave and half free cannot even facilitate the performance of the mitzvah
for himself, because the aspect of himself which is a slave cannot facilitate the performance of
the mitzvah for the aspect of himself which is free. How should he fulfill his obligation? He
should hear a free man blow the shofar.

שָׁנָה טוֹבָה וּמִתּוֹקָה